

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมล พลสมัคร, พันตำรวจโท. สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2547.

กรมตำรวจ. พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ. กรุงเทพมหานคร, 2539.

กรมตำรวจ. คู่มือการปฏิบัติในการควบคุมฝูงชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2536.

กระมล ทองธรรมชาติ และเขาวนระ ไตรมาส. วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญจากอดีตถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2545.

กุลพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร, 2543.

กุลพล พลวัน. ใช้เสรีภาพในการชุมนุมให้ถูกทาง. มติชนรายวัน (18 กุมภาพันธ์ 2546) : 6.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. อิทธิพลของคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ. 1789 และคำปรารภของรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ. 1946 ที่มีต่อปฏิญาสากลว่าด้วยมนุษยชน ค.ศ. 1948. แหล่งที่มา : Public Law Net : เครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย (29 กรกฎาคม 2545)

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. รัฐธรรมนูญในแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (ตอนที่ 1). แหล่งที่มา : Public Law Net : เครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย (29 กรกฎาคม 2545)

แก้วสรร อติโพธิ. รวมกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประกายพริก, 2538.

โกวิท วงศ์สุรวัดณ์. รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองสหรัฐอเมริกา. จังหวัดนครปฐม : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, 2544.

คณะกรรมการประสานงานประชาชนเพื่อประชาธิปไตย. รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยตามความต้องการของประชาชนชาวไทย. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2527.

คณิน บุญสุวรรณ. สิทธิเสรีภาพของคนไทย : สิทธิความเป็นคน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

คณิน บุญสุวรรณ. คู่มืออ่านรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ : โครงสร้างและหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543.

จดหมายเปิดผนึกถึงสังคมไทย. ไทยโพสต์ (23 กรกฎาคม 2543) : 3.

- จรัญ โฆษณานันท์. กฎหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย เส้นขนานจาก 2475 ถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม, 2528.
- จตุพร บานชื่น. กิจการตำรวจไทย. ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.
- จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. สังคมที่มีเหตุมีผล. กรุงเทพธุรกิจ (6 เมษายน 2545) : 11.
- ชัยชนะ วิบูลย์พันธุ์. การเมืองในการปรับโครงสร้างของกรมตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. ความรุนแรงไม่ใช่วิถีไทย. มติชนรายวัน (26 ธันวาคม 2545) : 9.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ และมานิตย์ จุมปา. รัฐธรรมนูญของเรา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันกฎหมาย อาญา, 2541.
- ชุตินา นุ่นมัน. ความรุนแรง – สันติวิธี ทางออกที่รัฐต้องเลือก. มติชนรายวัน (13 สิงหาคม 2543) : 6.
- ณพัฒน์ ศรีธีรบุญ. การจัดทำแผนแม่บทของกรมตำรวจ. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2541.
- ดวงกมล สัจจะบุตร, จำลิบตำรวจ. สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2547.
- เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์. การปกครองประเทศอังกฤษ. พระนคร : เจริญผลการพิมพ์, 2503.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. การเมืองการบริหารไทย : ภาระของชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ธวัช สายเสมา, สิบตำรวจเอก. สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2547.
- ธวัชชัย กตศิลา. อนาคต "มีอบ" ภายใต้รัฐบาลซีอีโอ. ไทยโพสต์ (1 กันยายน 2545) : 8.
- นเรช เชื้อกลาง, สิบตำรวจโท. สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2547.
- นवलรัตน์ สุมน. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในกองบังคับการสายตรวจ และปฏิบัติการพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- นิยม รัฐอมฤต. การเมืองไทย พัฒนาการ ปัญหา และแนวทางแก้ไข. กรุงเทพมหานคร : เอื้ออาทร, 2540.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. รัฐธรรมนูญน่ารู้. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ. แหล่งที่มา Public Law Net : เครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย (29 ตุลาคม 2544).

- บรรเจิด สิงคะเนติ. สรุปการเสวนาวิชาการ เรื่อง เสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ กับการสลายการชุมนุม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 13 มกราคม 2547. แหล่งที่มา Public Law Net : เครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย (22 มีนาคม 2547).
- บุญญวิจักษ์ เหล่ากothi. ปัญหาสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญกับการบังคับบำบัดรักษา ผู้ติดยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. การเมืองบนท้องถนน 99 วันสมัยชาคนจน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ต้นตำรับ, 2541.
- ประยูร กาญจนดุล. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ปราบจลาจลทำเนียบรัฐบาล ปฏิบัติการรุนแรงหรือชอบธรรม. มติชนรายวัน (18 กรกฎาคม 2543) : 2.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. นิติปรัชญา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลา, 2543.
- ปรีดีสาร ฉบับวันสิทธิมนุษยชน วันธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : กองบรรณาธิการปรีดีสาร, 2543.
- ปิยวัชร บุญยีน. บทบาทและหน้าที่ของตำรวจสายตรวจกับความไม่สงบทางการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ปิติพร ภูมิสามพราน. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมฝูงชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ปราบจลาจล : ศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจปราบจลาจล กองบังคับการสายตรวจ และ
ปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การบริหารงานตำรวจ. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2530.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. อุดมคติและจริยธรรมตำรวจ : หลักการและประสบการณ์. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2533.
- พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์. ความรู้เบื้องต้น การปฏิบัติงานสายตรวจ. กรุงเทพมหานคร : วันใหม่, 2537.

- พงศ์เพ็ญ ศกุนตารักษ์. ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2536.
- พงษ์ธร ธีบุญศิริ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต อาชีววิทยาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- พนม ประสพสม, ดาบตำรวจ. สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2547.
- พนมไพร จันทร์กา. จริยธรรมตำรวจ : ศึกษากรณีการแปลงอุดมคติของตำรวจไปสู่การปฏิบัติโดยใช้ หลักธรรมและแนวคิดทางพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- พรชัย ดำเนวิวัฒน์. ประเทศไทยกับการเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมือง พ.ศ. 2509. ใน วิชัย ศรีรัตน์ บรรณาธิการ, สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ของชนชาวไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.
- พฤทธิสถาน ชุมพล.ม.ร.ว.. ประชาธิปไตยแบบรัฐสภาในอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. ม.ร.ว.. คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย. สิริพรรณ นกสวน และเอก ตั้งทรัพย์วัฒนา บรรณาธิการ, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- พิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์. เสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมโดยสงบ. จดหมายข่าวศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 (กันยายน – ตุลาคม 2542) : หน้า 2 – 3.
- พีรพร บุญลอย. ตำรวจกับการใช้ความรุนแรงทางการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. สถาบันการเมืองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ ภาค 1 : ความนำทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- โภคิน พลกุล. นิติรัฐกับประชาสังคม. แหล่งที่มา : Public Law Net : เครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย (17 พฤศจิกายน 2546).
- มีอบแบบไทย ประชาธิปไตยที่เกินเลย. สยามรัฐ (18 กรกฎาคม 2543) : 2.
- มานิตย์ จุมปา. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ นิติธรรม, 2542.
- มานิตย์ จุมปา. รัฐธรรมนูญใหม่มีอะไร. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันกฎหมายอาญา, 2541.

- มานิตย์ อร่ามพงษ์, ร้อยตำรวจเอก. สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2547.
- ยงยุทธ อ่อนทอง, ดาบตำรวจ. สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2547 และ 3 มีนาคม 2547.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. กฎหมายและสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร, 2544.
- รัฐธรรมนูญกับความมั่นคงของชาติ. จุฬารัฐสถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์. (อัดสำเนา)
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2542.
- ลือชัย สุตยอด, พันตำรวจเอก. ผู้กำกับกำการกองกำกับการป้องกันและปราบปรามจลาจล.
สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2547.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
2538.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2540.
- วรพรรณ คงตระกูล. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน : ศึกษากระบวนการรับเรื่องราว
ร้องทุกข์ของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- วสันต์ พาณิช. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2547.
- วิชา ไชยสาร. การเมืองภาคประชาชน พัฒนาการการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ประชาธิปไตย
แบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง. กรุงเทพมหานคร : เมฆขาว, 2545.
- วันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์ บรรณาธิการ. รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย : รวม 3 เหตุการณ์สำคัญ
ทางประวัติศาสตร์การเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สารคดี, 2546.
- วันชัย สร้อยทอง. เสรีภาพในการชุมนุม : แนวคิดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม. วารสาร
อัยการ 20 (สิงหาคม 2540).
- วิชัย คงสุวรรณ. เอกสารบรรยายสรุปของกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ. (เอกสาร
ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- วินิจ เจริญชัยยง. กฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- วิษณุ เครืองาม. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น. วารสารนิติธรรมศาสตร์. 2524.

- วิชณู เครื่องงาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2530.
- วิชณู เครื่องงาม. สิทธิมนุษยชน : สิทธิหรือหน้าที่ในประเทศไทยปัจจุบัน. วิมลศิริ ชำนาญเวช และวิฑิต มันทาภรณ์ บรรณาธิการ, สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- วีระ โฉจายะ. สิทธิและเสรีภาพของประชาชน. เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายมหาชน หน่วยที่ 8 - 15. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- วีรพงษ์ ชื่นภักดี. การปฏิรูปองค์การบริหารงานตำรวจ : ศึกษากรณีการจัดตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารงานตำรวจ. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมชาย ปรีชาศิลปกุล. โต้แย้งต่อกฎหมายมิใช่อาชญากรรม. ผู้จัดการรายวัน (26 กรกฎาคม 2543) : 9.
- สมชาย สอนธิปะปัญญา, ร้อยตำรวจตรี. สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2547.
- สมบัติ อ่างธัญวงศ์. การเมืองอเมริกา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมพงษ์ ตระกูลทิพย์รัตน์. นักวิชาการคลัง. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2547.
- สมภาร พรหมทา. ปรัชญาสังคมและการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมยศ เชื้อไทย. คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2535.
- สมยศ เชื้อไทย. คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป เล่ม 1 ความรู้กฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546.
- สหประชาชาติ. คำประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน และสันติภาพ แปล. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป, 2531.
- สันติ ธรรมประชา. จับกุมคุมขังและเผากระท่อม ความรุนแรงของรัฐต่อประชาชน. กรุงเทพธุรกิจ (19 มิถุนายน 2545) : 2.
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. กฎหมายกับชุมชน : มิติใหม่ของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, 2542.

- สุจิต บุญบงการ. บนเส้นทางการปฏิรูปทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน. มณฑลเชียร
ทองนิதிய์ บรรณาธิการ, ความชัดเจนในสิทธิและเสรีภาพ : คำนึงกับการพัฒนา
ประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมศิษย์เก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2545.
- สุชาติ เวโรจน์. ก้าวใหม่ของการบริหารงานบุคคลภาครัฐ พ.ศ. 2538 – 2540. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงาน ก.พ., 2540.
- สุทธิสุนทร ชัยขวัญ. ปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จในการควบคุมกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงของข้าราชการ
ตำรวจกองกำกับการป้องกันและปราบปรามจลาจล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาค
วิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สุภาพ ปริบุญเสวี. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วไป และวิวัฒนาการรัฐธรรมนูญ
ของไทย. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตร.
- สำนักงานคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน. รวมกฎหมายที่ประชาชนควรรู้.
กรุงเทพมหานคร, 2529.
- โสภณ ศรีวาทจณ์. การบริหารงานบุคคล : ข้าราชการตำรวจ. นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ,
2540.
- หยุด แสงอุทัย. หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
2538.
- หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปก
เจริญผล, 2535.
- หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 พร้อมด้วยคำแปล
มาตราเป็นภาษาอังกฤษของทางราชการ. พระนคร : นำชัยการพิมพ์, 2512.
- เหตุผลที่สมัชชาคนจนจำเป็นต้องปฏิบัติการสันติวิธีเข้าทำเนียบรัฐบาล. มติชนรายวัน
(23 กรกฎาคม 2543) : 2.
- อโนทัย ศรีสมัย. เจ้าหน้าที่พนักงานคดีปกครองศาล. สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2547.
- อมร รักษาสัตย์. รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พร้อมบทวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- อมร รักษาสัตย์. ประชาธิปไตยยุคหลังภัย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2537.
- อยุทธ์ เพชรอินทร. ตำรวจกับการเมืองไทย. ส่วนวิชาสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2542.
- อานันท์ ปันยารชุน. สิทธิเสรีภาพของประชาชนกับกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ บรรณาธิการ, ทิศทางกระบวนการยุติธรรมไทยในศตวรรษใหม่. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, 2543.
- อุดม รัฐอมฤต นพนธิ สุริยะ และบรรเจิด สิงคะเนติ. การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2544.

ภาษาอังกฤษ

Black's Law Dictionary. Sixth Edition. (n.p.). West Publishing , 1990.

Gordon Marshall. A Dictionary of Sociology. Oxford : Oxford of University Press, 1998.

John Coatman. Police. London : Oxford University Press, 1959.

John P. Kenney and John B. William. Police Operation. Spring Field : Charles C. Thomas, 1968.

Thomas Hobbes, Leviathan. part I chapter 14. (n.p.,n.d.)

ภาคผนวก

สำเนา

○ คำสั่งไม่รับคำฟ้อง
ไว้พิจารณา

(ด. ๑๙')

คดีหมายเลขดำที่ ๔๑๘/๒๕๔๖
คดีหมายเลขแดงที่ ๔๕๕/๒๕๔๖

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสงขลา

วันที่ ๑๘ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๖

ระหว่าง

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ผู้ฟ้องคดี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา) ที่ ๑
 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พลตำรวจเอก สันต์ ศรุตานนท์) ที่ ๒
 รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พลตำรวจเอก อวิชัย ภัยลี) ที่ ๓
 ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา (พลตำรวจตรี สันฐาน ชยนนท์) ที่ ๔
 เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง กรณีปราบปรามการชุมนุมคัดค้าน
 โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ณ บริเวณหน้าโรงแรมเจบี
 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ ๕

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(กรณีปราบปรามการชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ณ บริเวณหน้าโรงแรมเจบี
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ว่า นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ประธานกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ได้ยื่นคำร้องเรียนไปยังผู้ฟ้องคดีว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามรายงานการสอบสวนและศึกษากรณีดังกล่าวของวุฒิสภาว่า เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ บริเวณถนนหน้าโรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงจากการปะทะกันระหว่างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ กับกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยสาเหตุการปะทะกันดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์การชุมนุมดังกล่าวในขณะนั้นได้รายงานสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงได้ทะเลาะวิวาทป้องกันของตำรวจ ส่องลำเขตหวงห้ามที่ทางราชการกำหนดไว้เข้ามาถึง ๔๐ เมตร และใช้ไม้ตามธงตีทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริงแต่อย่างใด เป็นการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา แต่ด้วยผลการรายงานดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้รายงานต่อไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มอบนโยบายแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยไม่ได้เห็นเหตุการณ์จริงว่า "ให้ตำรวจใช้ความอดทน และก็ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด แต่ถ้าจำเป็นฝูงชนไม่ยอม ทานก็ปฏิบัติหน้าที่ไปตามที่ควรจะเป็นได้ ผมรับผิดชอบด้วย" ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้สั่งการให้เข้าจับกุมแกนนำผู้ชุมนุมและจับกุมผู้ที่ทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อสลายการชุมนุม และสั่งให้เปลี่ยนตัวผู้บัญชาการเหตุการณ์จากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยไม่ได้เห็นเหตุการณ์จริงและไม่ได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนเป็นเหตุให้เกิดการปะทะที่รุนแรง ซึ่งเหตุปะทะเริ่มจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำหน้าที่บัญชาการอยู่ได้สั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ เดินแถวข้ามแนวแผงเหล็กที่กั้นระหว่างผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยให้ตั้งแถวเข้าไปในแดนที่ผู้ชุมนุมกำลังตั้งแถวอยู่ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ตั้งแถวประชิดแนวหน้าสุดของกลุ่มผู้ชุมนุมแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้บัญชาการอยู่นั้นได้สั่งให้ดึงแผงเหล็กที่กั้นอยู่ออก แล้วสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ในชุดปราบจลาจลถือโล่และกระบองจำนวนหลายร้อยคนเดินแถวใช้กระบองเคาะไล่ด้วยเสียงอันดังสนั่น เดินดาหน้าเข้าหากลุ่มผู้ชุมนุมและใช้โล่ดันแถวของผู้ชุมนุมให้ถอยร่นไปข้างหลัง จนไปประชิดติดผู้ชุมนุมที่อยู่ข้างหลัง จนเกิดการชุลมุนขึ้น

ทำให้มีผู้ชุมนุมบางคนตอบโต้การใช้กำลังของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ โดยใช้ไม้ด้ามธงตีลงไปที่
 แถงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ใช้กระบองตีกลุ่มผู้ชุมนุมที่อยู่แถวหน้า
 จนเกิดเหตุการณ์โกลาหลกลายเป็นเหตุปะทะต่อสู้กันอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่
 ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้ชุมนุม ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 ดังกล่าว เป็นการสลายการชุมนุมที่มีความบกพร่องต่อหน้าที่ ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่
 ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจโดยชอบ ฝ่าฝืนกฎหมายบ้านเมือง
 จึงเป็นการละเมิดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ ได้บัญญัติรับรองไว้ แต่เนื่องจากเหตุการณ์
 ปะทะกันดังกล่าวได้ผ่านพ้นไปแล้ว และการขอให้ศาลวินิจฉัยชี้ว่า การกระทำทางปกครอง
 ดังกล่าวนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันเป็นผลให้มีการเพิกถอนก็ไม่อาจ
 กระทำได้ แต่เพื่อให้มีการเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และปราศจาก
 อาวุธสามารถปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น

ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลปกครองวินิจฉัยว่า การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดี
 มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔

ศาลได้ตรวจพิจารณาเรื่องเสนอของผู้ฟ้องคดีและเอกสารประกอบแล้ว และ
 ได้พิจารณาพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และ
 ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง
 พ.ศ. ๒๕๕๓ ด้วยแล้ว เห็นว่าคดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ศาลมีอำนาจรับ
 คำฟ้องนี้ไว้พิจารณาหรือไม่

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า โดยที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าร่วมกัน
 กระทำการสลายการชุมนุมจนเกิดเหตุการณ์ปะทะต่อสู้กันอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหาย
 แก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้ชุมนุม เป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจโดยชอบ
 ฝ่าฝืนกฎหมาย อันเป็นการละเมิดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ อันเป็น
 สิทธิขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ขอให้ศาลปกครอง
 วินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ เกี่ยวกับการ
 กระทำของผู้ถูกฟ้องคดี โดยที่ปรากฏจากคำฟ้องว่า มีการชุมนุมคัดค้านโดยกลุ่มผู้ชุมนุม

จำนวนมาก โดยใช้ที่สาธารณะเป็นที่ชุมนุม เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองเป็นการขัดต่อกฎหมายอาญาและใช้อำนาจจับกุมผู้ที่กระทำผิดกฎหมาย จึงเป็นการใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อันเป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ส่วนการกล่าวหาว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้ชุมนุม ก็เป็นการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำผิดทางอาญา การกระทำดังกล่าวข้างต้นของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำทางปกครอง ดังนั้น แม้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะมีอำนาจเสนอเรื่องให้ศาลปกครองวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีสิทธิและหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๕๒ ก็ตาม แต่การที่ศาลปกครองจะพิจารณาวินิจฉัยได้ก็จะต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๕๒ ด้วย เมื่อกรณีตามที่ผู้ฟ้องคดีเสนอมาเป็นการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

นางปานตา ศิริวัฒน์
อธิบดีศาลปกครองสงขลา

นางเอกวุฒิ มีช่วย
รองอธิบดีศาลปกครองสงขลา

นายจักริน วงศ์กุลฤดี
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสงขลา

ตุลาการเจ้าของสำนวน

AVH 15

กองบังคับการตำรวจนครบาล 17
ป้อมตำรวจนครบาล
เลขที่ 12042
วันที่ 18.8.89
วันที่ 15.8.90

ด่วนที่สุด

ส่วนราชการ บข.น.
 ที่ 0514.133/ ๒๗๖๖๖ วันที่ 18 ธันวาคม 2539
 เรื่อง การปฏิบัติในการควบคุมฝูงชน

2757
18.8.89
15.8.90

รอง ผบช.น.(กต.) , ผู้ช่วย ผบช.น.(กต.) - เพื่อทราบ
 ผบก.น.เหนือ , น.ใต้ , น.ชน. และ สปท.

ด้วยในปัจจุบันมีการชุมนุมเรียกร้องของประชาชนตามสถานที่ต่างๆ บ่อยครั้ง เพื่อให้
 การปฏิบัติในการควบคุมฝูงชนเป็นไปตามขั้นตอน สอดคล้องกับแผนกรกฎ 37 ของกรมตำรวจ และเพื่อ
 ให้การควบคุมการปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงให้ท่านถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้ทุก บก.จัดชุดปฏิบัติการด้านการข่าว ดำเนินการสืบสวนหาข่าว เพื่อให้ทราบการ
 ชุมนุมล่วงหน้า และสามารถเข้ารักษาความสงบเรียบร้อยได้ทันต่อเหตุการณ์
2. ให้ สน.ท้องที่จัดสายตรวจหมั่นตรวจตราบริเวณสถานที่ราชการ กระทรวง ทบวง
 กรมต่างๆ รัฐสภา และ บ้านบุคคลสำคัญ อยู่ตลอดเวลา เพื่อป้องกันกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงเดินทางมาโดย
 ไม่ทราบล่วงหน้า
3. เมื่อมีการชุมนุมประท้วงเกิดขึ้น ให้ ผกก. หรือ รอง ผกก.หน.สน.ท้องที่ ดำเนินการ
 ดังนี้
 - 3.1 รายงานให้ ผบก.ทราบในทันที
 - 3.2 จัดกำลังเข้ารักษาความสงบเรียบร้อยในเบื้องต้น ให้เพียงพอกับกลุ่มผู้ชุมนุม
 และเหมาะสมกับสถานการณ์
 - 3.3 จัดให้กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง ชุมนุมอยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้
4. ให้ผู้บังคับบัญชาระดับ บก. เข้าควบคุมการปฏิบัติในการรักษาความสงบเรียบร้อย
 การชุมนุมประท้วงด้วยทุกครั้ง พร้อมแจ้งชื่อผู้ควบคุมการปฏิบัติในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้ บข.น.
 ทราบ ไม่ว่าจะกลุ่มผู้ชุมนุมจะมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม
5. ให้ บก.ท้องที่ จัดชุดเจรจาหาข้อมูล ชุดปฏิบัตินอกเครื่องแบบ ชุดสืบสวน และชุด
 ประชาสัมพันธ์ เข้าปฏิบัติกับกลุ่มผู้ชุมนุมในทันที เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชุมนุม ความประสงค์ใน
 การชุมนุม ผู้นำของกลุ่มผู้ชุมนุม รวมทั้งประสานงานให้กลุ่มผู้ชุมนุมได้พบและเจรจาตกลงกับผู้เกี่ยวข้อง
 และอื่นๆ แล้วรายงานให้ บข.น. ทราบทุกระยะ

บันทึกข้อความ

กรมส่งเสริมการเกษตร	
ปฏิบัติพิเศษ	
เลขที่	๗๗
วันที่	๑๗ ๒๐ ๕๐
เวลา	๑๖๐๐

สวนราชการ

สง.ผบช.น.

ที่ 0514.(น.1) / 38

วันที่ 14 มกราคม 2540

เรื่อง มาตรการปฏิบัติเพิ่มเติมในการควบคุมฝูงชน

เลขที่		๑๒๐
วันที่		๑๕ ๑ ๕๐
เวลา		๑๖.๒๕๐

รอง ผบช.น.(กศ.) , ผู้ช่วย ผบช.น.(กศ.) เพื่อทราบ
ผบก.น.เหนือ, น.โต, น.ธน และ สปพ.

ตามบันทึกสั่งการของ บช.น.ที่ 0514.133/2766 ลง 18 ธ.ค.39 เรื่อง
การปฏิบัติในการควบคุมฝูงชน ซึ่งได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ รายละเอียดดังแจ้งอยู่แล้วนั้น
เพื่อให้การปฏิบัติตามนัยแห่งบันทึกสั่งการดังกล่าวได้ผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
จึงขอกำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อให้ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การประกอบกำลังในการควบคุมฝูงชน ซึ่งใช้กำลังตั้งแต่ 2 บก.ขึ้นไป
ให้ผู้บังคับบัญชาระดับ บก.ของ บก.ท้องที่ที่มีการชุมนุมประท้วงนั้น เป็นผู้รับผิดชอบและควบคุม
บังคับบัญชาการปฏิบัติการของกำลังทั้งหมด ในการรักษาความสงบเรียบร้อย และให้ผู้บังคับบัญชา
ระดับ บก. ที่ส่งกำลังไปสนับสนุนเป็นผู้รับผิดชอบกำลังในส่วนของตน กับให้มีฐานะเป็นผู้ช่วย
ผู้ควบคุมการปฏิบัติของบก.ท้องที่นั้นๆ

2. เมื่อมีการส่งใช้กำลังไม่ว่ากรณีใดๆ ขอให้ทุกบก.ที่เกี่ยวข้องพิจารณาถึงการ
เตรียมกำลังสำรองเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของชุดแรกที่เข้าปฏิบัติการ หรือเพื่อทดแทนกำลัง
ดังกล่าวเมื่อถึงเวลาสับเปลี่ยนกำลังที่เหมาะสม ทั้งนี้ ขอให้คำนึงถึงความพร้อมของเจ้าหน้าที่
ผู้ปฏิบัติและต้องคอยติดตามประเมินสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา ซึ่งบางครั้งการชุมนุมประท้วงอาจ
ยืดเยื้อหรือใช้เวลานาน

3. ให้แต่ละบก. ที่ส่งกำลังเข้าปฏิบัติการ เป็นผู้รับผิดชอบในการส่งกำลังบำรุง
ให้กับกำลังพลของตนเอง โดยให้มีแผนการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและให้ทุก บก. มีชุดส่งกำลังบำรุงที่
มีความพร้อมในการสนับสนุนเป็นการเฉพาะและพร้อมจะปฏิบัติการตามแผนได้ตลอดเวลาจนกว่าจะ
เสร็จสิ้นภารกิจนั้น ๆ

พล.ต.ท.

(โสภณ วารานนท์)

ผบช.น.

-2-

6. ให้ผู้บังคับบัญชาตามข้อ 4 ประเมินสถานการณ์ตามเหตุการณ์ ด้วยตนเอง หากเห็นว่า การชุมนุมจะยืดเยื้อ หรือกลุ่มผู้ชุมนุมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น หรือมีความรุนแรง ให้ขอคำสั่งสนับสนุนจาก บก.ตปท. และระดมกำลังกองร้อยควบคุมฝูงชน จาก บก.ท้องที่ของตน ตามลำดับ เข้าควบคุมสถานการณ์ ให้เพียงพอกับกลุ่มผู้ชุมนุม โดยให้สามารถควบคุมสถานการณ์ได้อย่างเด็ดขาด หากคำสั่งยังไม่เพียงพอ ให้ บก. ขอคำสั่งสนับสนุนจาก บช.น. เพื่อพิจารณาส่งการต่อไป

7. กำกับตำรวจที่ร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยการชุมนุมประท้วง ให้ขึ้นการบังคับบัญชา กับ ผู้บังคับบัญชาตามข้อ 4

8. หากมีการชุมนุมเรียกร้อง จำนวน 2 แห่ง ให้แบ่งกำลัง บก.ท้องที่ และ บก.ตปท. รับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อย บก.ละแห่ง โดยให้มี ผบก. หรือ รอง ผบก. ที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบควบคุมกำลังตำรวจในปกครองของตนในการรักษาความสงบเรียบร้อย กรณีมีการชุมนุมเรียกร้องเกินกว่า 2 แห่ง ให้ บก.ท้องที่ จัด รอง ผบก. รับผิดชอบควบคุมการปฏิบัติในการรักษาความสงบเรียบร้อยการชุมนุมในแห่งอื่นๆ ให้ครบทุกแห่ง

9. กำหนดให้ ผบก.ท้องที่ เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ ควบคุมสถานการณ์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งหมด

10. บช.น. จะติดตามสถานการณ์โดยใกล้ชิด และจะรับผิดชอบต่อสถานการณ์การชุมนุมประท้วงที่เกิดขึ้นทุกครั้ง โดยให้ผู้เกี่ยวข้องรายงานสถานการณ์ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ ผบช.น., รอง ผบช.น.(กศ.) และ ผู้ช่วย ผบช.น.(กศ.) ทราบทุกระยะ

ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติตามบันทึกสั่งนี้โดยเคร่งครัด ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

พล.ต.ท.

(โสภณ วารานนท์)

ผบช.น.

๓๐.๒๐๒๒.๓๒๒

วันที่ ๑๖/๑๒/๕๓

มีนทีกาข้อความ

๑๖.๓

กรม ๓ (งานฝึกอบรม) ๒๒๒.๒ ๓๔๕
 เลขรับที่ ๑๐๗
 วันที่ 16 ส.ย. 2541
 เวลา 13.21

ม. วิชาเอกกรศึกษา
 ๓
 ๑๖/๑๒/๕๓
 เวลา

ส่วนราชการ ส่ง.อ.ตร. โทร. 205-1022-7

ที่ 0601(บ)/604

วันที่ 16 มิถุนายน 2541

เรื่อง แนวทางปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมเรียกร้อง

กท. พง. บก. อภ. บช. น.

รอง อ.ตร. (สส.) และ รอง อ.ตร. (กศ.) ๒

ผู้ช่วย อ.ตร. (กศ. 1, 2 และ 3)

ผยช.ส., ส., น., ก., ๑, ๒, ๓ และ 4

132014
 19 ส.ย. 2541
 16.๕๕๓
 ๑๐๗๙
 18.๕๐๔
 16.3๐

ตามที่ได้รับ ขบวนการเคลื่อนไหว การชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มหลังมวลาชนาเห็นที่ต่าง ๆ เป็นลำดับมาซึ่งรวมถึงการชุมนุมอื่น ๆ อีกจะนำไปสู่สภ. กท. เรนทก เรขุมมูม เรียกร้องของหลังมวลาชนาจำนวนมาก โดยมีคณะกรรมการประสานงานของกท.ประชาชนอีสาน (คปอ.) นัดรวมตัวผู้ชุมนุมฯ ที่ถนนวิภาวดีรังสิต และ ถนนพหลโยธิน เพื่อเดินขบวนเข้ามาชุมนุมที่ ถนน ในวันที่ 24 มิ.ย. 2541 ซึ่งตรงกับวันเลือกตั้ง อบจ. ในหลายจังหวัดต่าง ๆ ถือปฏิบัติตามหนังสือ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐201.1/1087 ลง 11 มิ.ย. 2541 ไว้แล้วนั้น

เนื่องจากสถานการณ์การชุมนุมเรียกร้องในครั้งนี้มีกลุ่มหลังมวลาชนหลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องที่อาจทำให้การชุมนุมมีความสลับซับซ้อนมากกว่าการชุมนุมเรียกร้องที่ชุมนุมมา จึงขอให้ทุกหน่วยดำเนินการ ดังนี้

1. ให้สืบสวนหาข่าว ติดตามสถานการณ์เคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง และสำรวจงานวิ. ตร. และ มท ทราบทุกกระยะ
2. ให้มีคณะกรรมการร่วมกับหน่วยราชการผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด
3. การปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมเรียกร้อง ให้ดำเนินการด้วยความรอบคอบ รัดกุม ละมุนและพร้อมอดทน อดกลั้น ต่อเหตุการณ์ตลอดจนการข่มขู่ที่อาจมีมาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้อย่าให้เกิดการปะทะการใช้อาวุธรุนแรง และห้ามใช้อาวุธโดยเด็ดขาด
4. ให้ชี้แจงข้อเตือนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทุกหน่วย ให้เข้าใจถึงสถานการณ์ การพบปะผู้ชุมนุมฯ ของผู้ชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ และกึ่งถึงความเสี่ยงภัยของบ้านเมืองสำคัญ

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
 ปฏิบัติการพิเศษ
 ๑๕.๐๕๓

๐๖๐๑.(๐ก.)๔๓/1๕๒๐3

รอง ผบช.น.(กศ.), ผู้ช่วย ผบช.น.(กศ.) ทราบ

มท.อก., น.๑-๔, จร., สปท., กท.

ทราบและแจ้งหน่วยเกี่ยวข้องทราบ

เพื่อให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด
 พล.ท.ท. ก.
 (ทวี ทิพย์รัตน์)

พล.ต.อ.
 (ประชา พรหมนอก)
 อ.ตร.

๑๕๕๒
 ๑๖.๑๒.๕๓

มติคณะรัฐมนตรี บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สง.ผบ.ตร. โทร.205-1022-7

ที่ 0001(ป)/ 4๕๑

วันที่ ๕ เมษายน 2542

เรื่อง กำชับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหาการชุมนุมประท้วง

เรียน รอง ผบ.ตร.(ปก.1-5), รอง ผบ.ตร.(สป.1-3)

ผู้ช่วย ผบ.ตร. ทุกท่าน

ผบช.ก., น., ภ.1-9, ตชด. และ ส.

ด้วยในสถานการณ์ปัจจุบันปรากฏมีสิ่งบอกเหตุหลายประการบ่งชี้ว่าอาจจะมีการรวมตัว ชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมให้ได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว หรืออาจมีการเรียกร้องในประเด็นปัญหาใหม่ ๆ เกิดเพิ่มมากขึ้น ที่ทำให้การชุมนุมประท้วงเรียกร้องประกอบด้วยกลุ่มผู้ชุมนุมจำนวนมาก และมีปัญหาที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนซึ่งจำเป็นจะต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหตามสมควร

ดังนั้น เพื่อให้การเตรียมการรับสถานการณ์ และการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

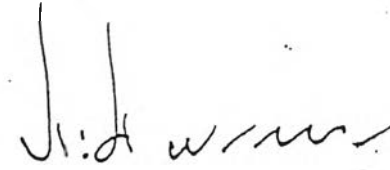
1. ติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด
2. จัดเตรียมแผนปฏิบัติการ สำหรับใช้ปฏิบัติในกรณีที่มีการชุมนุมประท้วงเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ โดยให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อย่าให้มีการชุมนุมซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย เกิดความเดือดร้อนเป็นอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินของประชาชน หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ และการท่องเที่ยวของประเทศ

- 2 -

3. เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนาย เป็นตำรวจของประชาชน ที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวม จึงขอให้ตระหนักว่าการแก้ไขปัญหาการชุมนุมประท้วง เรียกร้อง เป็นปัญหาละเอียดอ่อน การปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมจะต้องกระทำด้วยความนุ่มนวล แบนเนียง ละมุนละม่อม อดทน อดกลั้น ให้เน้นหนักใช้การเจรจาเป็นหลัก หลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งที่อาจนำไปสู่การใช้กำลังและความรุนแรง ทั้งนี้ห้ามใช้อาวุธโดยเด็ดขาด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

พล.ต.อ.

(ประชา พรหมนอก)

ผบ.ตร.

มติคณะรัฐมนตรี

วันที่ 6 มิถุนายน 2542
เวลา 16:00 น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ส.ง.ทบ.ต.

โทร. 205-1022-7

ที่ 0001(ป) 503

วันที่ 6 พฤษภาคม 2542

เรื่อง การดำเนินการต่อกลุ่มผู้ชุมนุม

เรียน รอง ม.ท. (ป.ก. 2)

มท.น., อ.ม.ท. ก. 1

ตามที่สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรท.) ได้มีการนัดหมายพนักงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ มาร่วมชุมนุมที่ลานพระบรมรูปทรงม้า ในวันที่ 6 พ.ค. 2542 เพื่อคัดค้านการขยายโรงไฟฟ้าที่ราชบุรี ขอให้ยกเลิก พ.ร.บ. ทุนรัฐวิสาหกิจ และมีข้อเรียกร้องอื่น ๆ อีกหลายประการ นั้น

เนื่องจากการชุมนุมเคลื่อนไหวก่อนหน้านี้ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องซึ่งไม่มีข้อตกลงในการแก้ไข ปัญหาที่ชัดเจน ทำให้ผู้ชุมนุมบางส่วนได้เริ่มกดดันให้สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ (สพ.) เตรียมใช้มาตรการเด็ดขาด เพื่อคัดค้านรัฐบาล อาทิเช่น การหยุดเดินเครื่องโรงไฟฟ้าตงบางส่วนของ การหยุดจ่ายน้ำ การหยุดทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจบางรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเมื่อเกิดการรวมตัวมากขึ้นอาจนำไปสู่การ ปิดถนนหรือการกระทำอื่นใดที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนขึ้นได้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน และอาจขยายตัว ไปเป็นปัญหาใหญ่และรุนแรงได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาที่กระทบต่อความไม่สงบเรียบร้อย และสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน จึงให้ท่านพิจารณาดำเนินการดังนี้

1. ในการดำเนินการต่อกลุ่มผู้ชุมนุม ให้เป็นหนักในการพบปะเจรจาพูดคุยกับกลุ่มผู้ชุมนุม อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
2. ให้ดำเนินการด้วยมาตรการต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบรัดกุม ละมุนละม่อม อย่าให้มีการ ปิดถนน ตัดน้ำ ตัดไฟ หรือทำลายทรัพย์สินสาธารณะขึ้นได้
3. ให้ประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าให้ประชาชนได้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อขอความร่วมมือ

รวมทั้งติดตามปัญหาต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ด่วนที่สุด

สำเนาถูกต้อง
ที่ ๐๐๐๑.๑๕๐/พค. 3๗
รอง มท.น. (กท.), ผู้ช่วย มท.น. (กท.)
มท.น. ๑-๕, อ.ก., ส.ป.ท., จ.ร., กท., สป.ก.น.

กรมการปกครอง

บันทึกการที่เลข 586

แผนปฏิบัติ กท. กท. นท. ศส. 3119

วันที่ 6 พ.ค. ๐1

เวลา 19.15 น.

วันที่ 6 พ.ค. ๐1

เวลา 09.30 น.

พล.ต.อ. วิ. ๐๑ พ.ม. (ประจำ พรรคนอก)

เพื่อทราบและดำเนินการตามที่ มท. ท. สั่งการ โดย

มท.ท.

เฉพาะอย่างยิ่ง เน้นย้ำกานการสืบสวนหาข่าว , การดำเนินการ คอกลุมผู้ชุมนุมความความรอบคอบ รัดกุม ละมุนละม่อม อย่าให้มีการ ทั้กถึงสาธารณูปโภค และประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือประชาชนร่วม

คลัสต์ตามปัญหาด้วย

พล.ท.ท. (วรรธนรัตน์ ธรรมรักษ์) มท.น.

ด่วนที่สุดบันทึกข้อความ

๙๙๙๙
ร.ช.อ. ๗๕๔๓
15.11

124
10/1/92
31 มี.ค. ๑๙๙๒
16-50

ส่วนราชการ : สง.ผบ.ตร. โทร.205-1022-7

ที่ 0001(ป)/ 574

วันที่ 30 พฤษภาคม 2543

เรื่อง ความเคลื่อนไหวของกลุ่มสมัชชาคนจน (สคจ.) กรณีปัญหาเขื่อนปากมูลและกลุ่มปัญหาเขื่อนอื่น ๆ

รอง ผบ.ตร.(กศ.), ผู้ช่วย ผบ.ตร.(กศ.1-3)

ผบ.ชน., ก.; ภ.1-9, ส., ตชด., สนผ. และ ศปก.ตร.

11966
16 ๑๐๙

ตามที่กลุ่มสมัชชาคนจน (สคจ.) ได้มีการเคลื่อนไหวชุมนุมเรียกร้องกรณีปัญหาเขื่อนปากมูล และกลุ่มปัญหาเขื่อนอื่น ๆ โดยได้จัดกิจกรรมรณรงค์เปิดประตูกันน้ำเขื่อนปากมูล และมีการปฏิบัติการเพื่อให้หยุดการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ และต่อมา เมื่อวันที่ 28 พ.ค. 2543 กลุ่มผู้ชุมนุมประมาณ 200 คน ได้เดินทางมาชุมนุมยังทำเนียบรัฐบาล โดยบางส่วนได้ใช้บันไดป็นเข้าไปในทำเนียบรัฐบาล ซึ่งต่อมาได้มีการประชุมเจรจาจนกลุ่มผู้ชุมนุมได้ยินยอมออกจากทำเนียบรัฐบาลแล้ว นั้น

เนื่องจากรัฐบาลไม่มีนโยบายจะใช้กำลังกับกลุ่มผู้ชุมนุม และเพื่อป้องกันมิให้เกิดความรุนแรง และเสียหายต่อประชาชนผู้ชุมนุม จึงให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กำชับให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ชุมนุมด้วยความละมุนละม่อม อดทน อดกลั้น ต่อการข่มขู่ด้วยวิธีการต่าง ๆ การดำเนินการใด ๆ ขอให้ใช้ความสุ่ม รอบคอบ และระมัดระวัง เน้นการเจรจาเป็นหลัก หลีกเลี่ยงการใช้กำลังความรุนแรงอย่างถึงที่สุด และห้ามใช้อาวุธโดยเด็ดขาดในทุกกรณี ทั้งนี้ ให้ประสานกับผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้รับผิดชอบเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด

2. ให้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มมาตรการและความเข้มงวดในการรักษาความปลอดภัย สถานที่ราชการ รวมทั้งสถานที่สำคัญในพื้นที่รับผิดชอบที่อาจเป็นเป้าหมายปฏิบัติการของกลุ่มผู้ชุมนุม เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขในการเจรจาต่อรอง ทั้งนี้ให้จัดทำแผนเผชิญเหตุไว้ให้พร้อมเพื่อแก้ไขปัญหา หากมีเหตุการณ์กรณีดังกล่าวเกิดขึ้น

จึงแจ้งมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

พล.ต.อ.

(ประชา พรหมนอก)

ผบ.ตร.

๒๘๖๑๙๘

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ข้าพเจ้า นางสาว อภิญาณ์ วรรณตกุล เกิดเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2521
ที่กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันทำงานที่ กรมบัญชีกลาง ตำแหน่ง นิติกร

